

SJABBAT SJALOM

Sjabbat Weekblad voor Nederland

Jaargang VIII, Nr. 288

Parasjat Emor

15 Ijar 5769
8/9 mei 2009

Overzicht Parasjat Emor (Leviticus 21:1-24:23)

De *Kohaniem* worden geboden om contact met lijken te vermijden, ten einde een hoge standaard van rituele zuiverheid te handhaven. Zij mogen slechts de begrafenis van zeven naaste familieleden bijwonen: vader, moeder, echtgenote, zoon, dochter, broer en ongetrouwde zuster. De *Kohen Gadol* - hoge priester - mag zelfs niet de begrafenis van zijn naaste familieleden bijwonen. Er worden bepaalde huwelijksbeperkingen opgelegd aan de *Kohaniem* - priesters. Het volk moet eerbied hebben voor de *Kohaniem*. De fysieke defecten die een *Kohen* ongeschikt maken voor de Tempeldienst worden opgesomd. *Teroema* - een heffing op de landbouwproducten die aan de *Kohaniem* gegeven moet worden, mag uitsluitend door de *Kohaniem* en hun huishouding gegeten worden. Een dier mag pas in de Tempel geofferd worden als het acht dagen oud is en geen fysieke gebreken heeft. Het volk wordt opgedragen de Naam van Hasjem te heiligen, door er voor te zorgen dat hun gedrag altijd voorbeeldig is, en door bereid te zijn eerder hun leven te geven dan te moorden, incest te plegen of afgoden te dienen. De speciale kenmerken van de feestdagen worden beschreven, en het volk wordt eraan herinnerd bepaalde soorten creatieve werkzaamheden niet te doen op deze feestdagen. Nieuw graan mag niet gegeten worden, totdat een *omer* gerst geofferd is in de Tempel. De Parasja verklaart de wetten voor de bereiding van de olie voor de *menora* en het bakken van het *lechem hapaniem* - de toonbroden - in de Tempel. Een man vervloekt Hasjem en wordt geëxecuteerd, zoals in Tora wordt voorgeschreven.

Door Ohr Somayach in Jeruzalem, Israël

©1998 Ohr Somayach International - Alle rechten voorbehouden

Haftara Emor

De Haftara van deze week begint met de wetten die van toepassing zijn op de *Kohaniem* in de tijd van de Derde Tempel. In de volgende en laatste Tempel zullen alleen *Kohaniem*, die afstammen van de familie Tsadok offerdiensten uitvoeren, want zij waren de enigen die nimmer afweken van Hasjem en Zijn wetten. In het toekomstige Beit HaMikdasj zullen de kleren van de *Kohaniem*, zoals hun tulband, jas en broek, gemaakt zijn van linnen. Wanneer de *Kohaniem* de Tempel verlaten, zullen zij hun kleren moeten verwisselen. Zij mogen hun hoofd niet kaal scheren, maar ze mogen hun haar ook niet te lang laten groeien: het moet kort geknipt zijn. Zij mogen geen wijn drinken, wanneer zij de binnenplaats van de Tempel betreden. Ze mogen niet met een weduwe of gescheiden vrouw trouwen. Zij moeten de mensen het verschil leren tussen heiligheid en heiligschennis, en tussen geestelijk rein en onrein. Zij zullen als rechters optreden bij geschillen. Zij moeten alle Tora-wetten nauwkeurig in acht nemen, met name die van Sjabbat. Een *Kohen* mag niet dicht bij een dode komen, tenzij dat zijn vader, moeder, zoon, dochter, broer of een ongehuwde zuster is. De *Kohaniem* zullen geen aandeel hebben in het land Israël, maar zij zullen leven van giften die zij krijgen, in de vorm van voedsel van de offers in de Tempel. Het is hen verboden om niet-kosjere dieren te eten.

Les van de Haftara: In de Haftara van deze week vertelt Hasjem ons wat er zal gebeuren in de toekomst. Dus wij moeten daarvoor klaarstaan. Wij verwachten voortdurend dat de wereld zal veranderen, maar het gebeurt alsmat niet. Dat betekent niet dat wij de hoop moeten opgeven. Het betekent dat wij moeten zorgen dat wij ervoor klaar zijn, zodat wanneer de grote veranderingen komen, je de eerste bent die ervoor klaarstaat. Zodat we met Awraham Fried oprecht kunnen meezingen: „We are ready, yes we're ready...” Zorg dat je er geestelijk klaar voor bent. Hasjem heeft je al verteld waarvoor je klaar moet staan.

Echter, hij [een Kohen met een gebrek] zal niet naar het Heilige Gordijn komen [om het bloed op Jom Kippoer te sprengelen]” (22:23).

Het woord „echter” betekent altijd dat er een uitzondering is. En de uitzondering hier, zegt de *Ba'al haToeriem*, is dat als er geen *Kohaniem* zijn, de Levieten naar binnen moeten gaan, en als er geen reine *Kohaniem* zijn, dan gaat een onreine Kohen naar binnen, en als er geen onreine Kohen is, dan gaat een Kohen met een gebrek naar binnen.

WAJJIKRA – HOOFDSTUK 21

EMOR

21 ¹ Hasjem zei tegen Mosjé: zeg tegen priesters, de zonen van Aharon, en zeg hen dat hij zich niet mag verontreinigen aan een lijk te midden van zijn volk, ² behalve aan zijn naaste bloedverwant: aan zijn moeder en aan zijn vader, aan zijn zoon en aan zijn dochter en aan zijn broer. ³ Ook aan zijn zuster, zolang ze nog

21. 1. Zeg tegen de priesters... en zeg – Dit tweemaal ‘zeg’ wijst op twee voorschriften: het eerste ‘zeg’ is een waarschuwing dat volwassen zich niet mogen verontreinigen en het tweede ‘zeg’ dient om de ouderen te vermanen betreffende de jongeren, [namelijk dat zij ervoor moeten zorgen dat ook hun kinderen zich niet verontreinigen] (*Rasji*).

Misschien betekent de dubbele uitdrukking ‘zeg...zeg’ dat behalve dat ons verteld wordt dat de priesters zelf zich aan de voorschriften moeten houden, ook het *Beit Din* [de Joodse Rechtbank] de priesters daartoe moet dwingen, wanneer zij daar nalatig in zijn. En hoe weten we dan dat de priesters ook hun kinderen deze voorschriften moeten leren? Omdat Tora normaliter schrijft: „De zonen van Aharon, de priesters,” terwijl ons vers hier de volgorde omdraait en zegt: „priesters, de zonen van Aharon.” (*Bach* in zijn commentaar op de *Toer, Joree Dea* 373.)

Op het eerste gezicht lijkt het alsof *Rasji* een veel eenvoudiger verklaring over het hoofd heeft gezien voor de herhaling van dit woord ‘zeg’. Verderop, aan het eind van dit hoofdstuk [vs. 24], lezen we dat Mosjé „[dit alles] vertelde aan Aharon en zijn zonen en aan alle Israëlieten.” Waarom vertelde Mosjé aan alle Israëlieten wetten die uitsluitend voor de priesters bestemd waren? *Rasji* antwoordt daar dat Mosjé het *Beit Din* waarschuwde, dat zij de priesters desnoods moesten dwingen zich aan hun voorschriften te houden. Datzelfde antwoord had *Rasji* hier ook kunnen geven, zoals de *Bach* doet. Er staat echter nergens anders geschreven dat Hasjem Mosjé gebod om deze wetten aan het *Beit Din* te vertellen. Het lijkt dus logisch te veronderstellen dat dit gebod hier gegeven werd, met het dubbele ‘zeg’. Het antwoord is dat de wetten in dit hoofdstuk duidelijk alleen tot de priesters gericht is: „G-d zei tegen Mosjé: zeg tegen de priesters, de zonen van Aharon, en zeg tegen hen.” Daarom concludeerde *Rasji* dat de herhaling van het woord ‘zeg’ niet een opdracht inhield om deze wetten ook aan het *Beit Din* te leren, met de bedoeling dat dit de priesters zou dwingen zich aan de wetten te houden. Daarom concludeerde *Rasji* dat het hier een extra opdracht aan de priesters betrof, om hun kinderen op dit gebied op te voeden. En de reden, waarom G-d Zelf niet Mosjé instrueerde om de rechters van het *Beit Din* opdracht te geven de priesters te dwingen zich aan hun wetten te houden, is een algemeen principe in de Talmoed, dat „priesters erop gebrand zijn om hun mistwot uit te voeren,” hetgeen betekent dat zij van nature een dergelijk groot enthousiasme hebben om hun mistwot uit te voeren, dat zij geen aansporing of vermaning nodig hebben. En de reden dat Mosjé toch het *Beit Din* hiertoe aanspoorde, was omdat hij bang was dat dit principe van het enthousiasme bij priesters alleen zou gelden binnen de Tempel, maar niet daarbuiten. Daarom versterkte Mosjé het voorschrift van G-d en waarschuwde hij het *Beit Din* dat zij, zo nodig, de priesters moeten dwingen zich aan hun wetten te houden, in overeenstemming met het principe van *Pirkei Avot* (1:1): „Maak een omheining om Tora” om te voorkomen dat men Tora zal overtreden (*Likoetei Sichot* 37).

De zonen van Aharon – Men zou kunnen denken dat het verbod om zich aan een dode te onttrekken, ook geldt voor de ontwijde kinderen uit voor een priester verboden huwelijken. Om ons het tegendeel te leren, staat er: ‘de priesters’ (*Rasji*).

De zonen van Aharon – Ook diegenen met een lichaamsgebrek, maar het geldt niet voor de dochters van Aharon [het is hen niet verboden zich te verontreinigen aan een dode] (*Rasji*).

Dat hij zich niet mag verontreinigen te midden van zijn volk – Hij mag zich niet verontreinigen, zolang het lijk nog te midden van zijn volk ligt. Een *meet mitswa* is hiervan dus uitgezonderd (*Rasji*). De toevoeging ‘te midden van zijn volk’ houdt in dat dit verbod alleen geldt voor een dode, die zich bevindt op een plaats waar andere Joden zijn, die zich met zijn begrafenis kunnen bezighouden (*Siftei Chachamim*). [Een *meet mitswa* is een dode waar niemand voor zorgt. Het is een mitswa om het lichaam te begraven en als er niemand anders is om dat te doen, dan moet de priester zich daarmee bezighouden.]

2. Behalve aan zijn naaste bloedverwant – Met zijn naaste bloedverwant wordt zijn vrouw bedoeld (*Rasji*).

3. Die hem hem nog nabij is – Met inbegrip van een verloofde (*Rasji*). [Hier wordt een verloofde bedoeld die *kiddoesjien* heeft ondergaan. Ze is dan reeds door het huwelijk verbonden met haar echtgenoot en verboden voor iedere andere man, maar ze woont nog niet met hem samen, omdat het tweede deel van de huwelijksluiting, de *nisoëiem*, nog niet heeft plaats gevonden en zij woont daarom nog bij haar vader thuis. Daarom is zij dus nog haar broer ‘nabij,’ d.w.z., zij hoort nog bij het gezin. Vroeger lag er ongeveer een jaar tussen beide delen van de huwelijksluiting, tegenwoordig wordt het tegelijkertijd gedaan.]

maagd is, die hem nog nabij is en die nog niet met een man getrouwd is, aan haar verontreinigt hij zich. ⁴ Een echtgenoot onder zijn volk mag zich niet verontreinigen aan iemand die hem ontwijdt. ⁵ Zij zullen zich geen kale plek op hun hoofd maken en geen hoek van hun baard afscheren en zij zullen geen inkervingen in hun lichaam kerven. ⁶ Zij zullen heilig zijn voor hun G-d en zij zullen de Naam van hun G-d niet

En die nog niet met een man getrouwd is – Die nog geen gemeenschap met een man heeft gehad (*Rasji*).

Voor haar verontreinigt hij zich – Dit is een gebod (*Rasji*).

4. Een echtgenoot onder zijn volk mag zich niet verontreinigen – Hij mag zich niet verontreinigen aan een vrouw die voor hem verboden was en door wie hij ontwijdt wordt, zolang zij nog zijn vrouw is [een priester die met een voor hem verboden vrouw (zie vs. 7) getrouwd is, mag zijn functie als priester niet uitoefenen, zolang hij met haar samenleeft]. En de eenvoudige verklaring van het vers is: „zolang zij te midden van haar volk is,” d.w.z. dat er mensen zijn die haar kunnen begraven, dan is zij geen *meet mitswa*. [Maar als er niemand is die voor haar begrafenis kan zorgen, als zij niet te midden van het Joodse volk is, dan is zij een *meet mitswa* en moet de priester voor haar begrafenis zorgen.] En over welke vrouw wordt hier gesproken? Over een vrouw die hem als priester ontwijdt (*Rasji*). [Want als zij gestorven is (of als hij van haar gescheiden is) ontwijdt zij hem niet meer en dan mag hij zijn functie van priester weer uitoefenen.]

5. Zij zullen zich geen kale plek maken – Als een teken van rouw voor een dode. Maar werd niet heel Israël hiertegen al gewaarschuwd (in *Devariem* 14:1) [dus waarom wordt dit hier dan nog genoemd]? Maar het verbod wordt hier nogmaals genoemd omdat daar [in *Devariem*] staat: „Je mag geen kale plek tussen je ogen maken.” Men zou kunnen denken dat men overal elders op het hoofd, behalve tussen de ogen, wel een kale plek mag maken. Daarom staat er hier: „op hun hoofd.” En dat dit voorschrift voor heel Israël geldt, kan worden afgeleid met behulp van een *gezera sjava* [een gelijkkluidende uitdrukking]: Hier wordt het woord ‘inkerving’ gebruikt en daar (in *Dewariem* 14:1) wordt het woord ‘inkerving’ ook gebruikt. Hoe is de wet hier? Hier geldt hij voor *heel* het hoofd; zo ook wordt daar (in *Dewariem* 14:1, voor heel Israël) bedoeld dat de wet voor *heel* het hoofd geldt, overal waar hij een kale plek op zijn hoofd maakt. En zoals het daar alleen geldt voor een kale plek, die gemaakt wordt wegens rouw voor een dode, zo geldt het ook hier voor priesters alleen voor een kale plek die zij maken wegens de rouw om een dode (*Makkot* 20a) (*Rasji*).

Hoewel Ik hen heb toegestaan zich te verontreinigen aan hun dode naaste familieleden voor hun eigen eer, sta Ik hen niet toe overdreven te rouwen om de eer voor hun doden te vergroten door ‘kaalheid’ en ‘inkervingen’ (*Sforno*).

En geen hoek van hun baard afscheren – Omdat voor [alle] Israëlieten gezegd is [19:27]: „Je zult niet vernietigen,” zou men kunnen denken dat men alleen wanneer men het haar wegneemt met behulp van een tang of schaaft, schuldig is aan overtreding van dit verbod. Daarom staat er hier: „Zij zullen niet afscheren,” om ons te leren dat men alleen schuldig is voor een handeling, die men ‘scheren’ noemt, waarbij het haar vernield wordt. Dat wil zeggen: scheren met een scheermes. [Het is niet geheel duidelijk wat *Rasji* bedoelt met de woorden ‘*malkeet*’ en ‘*rehitani*’, die wij hier vertaald hebben met ‘tang’ en ‘schaaf’. Andere vertalingen zijn mogelijk. Het kunnen ook een pincet en/of een schaar zijn. In ieder geval instrumenten waarmee een oppervlak glad gemaakt kan worden.] *Ibn Ezra* schrijft dat dit de gewoonte van de Arameeërs was. *Klie Jakar* suggereert dat men zou kunnen denken dat de dood van een priester zulk een groot vacuüm in de dienst van Hasjem veroorzaakt, en zo’n groot verlies voor de gemeenschap, dat dit voldoende reden zou kunnen zijn om iets toe te staan wat anders verboden is. Daarom wordt het verbod hier nog eens apart genoemd voor de priesters.

En zij zullen geen inkerving in hun lichaam maken – Omdat voor de rest van Israël gezegd is: „Een inkerving voor een dode zul je niet maken,” zou men kunnen denken dat als men vijf inkervingen maakt, men toch slechts eenmaal schuldig is. Daarom staat er hier: „Zij zullen geen inkerving inkerven,” om hen schuldig te verklaren voor iedere inkerving. Er had namelijk kunnen staan: „Zij zullen zich niet inkerven,” en dan had men ook geweten dat een inkerving verboden is. [Het schijnbaar overbodige woord ‘inkerving’ leert ons dus dat zij voor iedere inkerving schuldig zijn aan overtreding van dit verbod en even vaak gestraft zullen worden.] (*Rasji*)

6. Zij zullen heilig zijn – Ook tegen hun wil zal het gerechtshof hen hierin heilig doen zijn (*Rasji*). *Siftei Chachamim* verklaart: Omdat er niet staat: „Zij zijn heilig,” maar: „Zij zullen heilig zijn,” daaruit blijkt dat zij heilig *moeten* zijn, zelfs tegen hun wil. *Malbiem* verklaart dit uit het feit dat er staat: „Zij zullen heilig zijn,” in plaats van: „*Jullie* zullen heilig zijn,” dus het vers spreekt niet tegen de priesters, maar tegen de gemeenschap, die door het *Beit Din* vertegenwoordigd wordt.

Het begrip ‘heiligheid’ impliceert afgescheiden zijn. De Schrift zegt dus hier dat zelfs voor die dingen, welke zijn toegestaan voor ‘gewone’ Israëlieten [niet-priesters], de priesters extra zelfcontrole in acht

ontwijken, want zij brengen de vuuroffers van Hasjem, het voedsel van hun G-d, dus zullen zij heilig zijn. ⁷ Een immorele vrouw of één uit een verboden priesterhuwelijk zullen zij niet huwen en ook niet een vrouw die van haar man is gescheiden, want hij is heilig voor zijn G-d. ⁸ Je moet hem heilig maken, want het voedsel van je G-d brengt hij; heilig zal hij voor je zijn, want Ik ben heilig, Hasjem, die jullie heilig maakt. ⁹ Wanneer de dochter van iemand, die een priester is, zich door ontucht ontwijdt, dan ontwijdt zij haar vader, in het vuur moet zij verbrand worden.

moeten nemen door onreinheid ten gevolge van aanraking aan een dode of door het huwen met bepaalde vrouwen te vermijden (*Ramban*).

De priesters moeten zich onthouden van allerlei uitpattingen en een hogere gedragstandaard handhaven dan anderen, maar zij moeten er zorgvuldig in zijn dat zij dat alleen doen ter ere van G-d. Wanneer zij dat voor hun eigen eer en glorie doen, dan heiligen zij G-ds Naam niet, maar ontwijken Zijn Naam. Maar wanneer zij dit doen ter ere van G-d, dan belooft Tora dat zij heilig zullen blijven (*Haämek Davar* –R. Naftali Zwi Jehudah Berlin, 1817-1893).

Zij zullen de naam van hun G-d niet ontwijken – Hoewel al deze handelingen bedoeld zijn voor de eer van de priester, heeft hij geen toestemming om daarbij G-ds eer op te geven, want de bedoeling van de Tora met het eren van de priesters is de eer van G-d te verhogen. Dus door hun eigen eer op te geven, ontwijken zij Zijn Naam (*Sforno*). [*Sforno* geeft hier een verklaring waarom deze wetten, die voor heel Israël gelden, apart nog eens voor de priesters vermeld worden: zelfs al wil een priester een overleden familielid eren door zich een kale plek op zijn hoofd te maken of de hoek van zijn baard af te scheren, dan onteert hij daarmee zichzelf en daarmee ook de Naam van Hasjem.]

7. Een immorele vrouw – Dit is een vrouw die seksuele omgang had met een Jood, die voor haar verboden was, bijvoorbeeld: iemand met wie seksuele omgang *kareet* ten gevolge heeft, of een *Natien*, of een *mamzer* (*Rasji*). [*Kareet* betekent letterlijk ‘afgesneden’. Volgens *Rasji* op Wajjikra 17:9 worden zijn nakomelingen uitgeroeid en zijn dagen afgesneden, d.w.z. dat hij vroegtijdig zal overlijden. Personen met wie seksuele omgang verboden is op straffe van *kareet*, zijn bijvoorbeeld de in hoofdstuk 18 hierboven genoemde naaste familieleden. Een *Natien* is iemand van de Gibonieten. Zij vermomden zich voor Jehosjoea, waardoor hij hen accepteerde als bekeerlingen tot het Jodendom, maar toen later hun bedrog ontdekt werd, werden zij verboden om met Joden te trouwen. Een *mamzer* is een kind, geboren uit een verboden huwelijk, waar de straf van *kareet* op staat.]

Een vrouw uit een verboden priesterhuwelijk – Bijvoorbeeld een dochter uit het huwelijk van een priester met een gescheiden vrouw of uit het huwelijk van een Hogepriester met een weduwe (*Rasji*).

Want hij is heilig voor zijn G-d – Al de nakomelingen van het priesterschap, die vallen in de categorie van ‘leider van zijn volk’ zijn gewijd aan hun G-d en wanneer een priester met een van deze vrouwen trouwt, ontwijdt hij zijn eer en zijn nakomelingen, want die kinderen zullen niet waardig zijn voor die heiligheid (*Sforno*).

8. Je moet hem heilig maken – Ook tegen zijn zin in, want wanneer hij niet wil scheiden [van een voor hem ongeoorloofde vrouw], gesel en tuchtig hem dan, totdat hij van haar scheidt (*Jevamot* 88b).

Hij is de vertegenwoordiger van het volk in het Heiligdom en is daarom voor hen verantwoordelijk. Daarom is het volk verplicht hem te dwingen zich heilig te gedragen (*Hirsch*).

Heilig zal hij voor je zijn – Behandel hem als iets heiligs, door hem bij alles als eerste te laten beginnen en door hem als eerste de *beracha* te laten zeggen bij de maaltijd (*Rasji*). [Bij alle dingen die eervol zijn, wordt de eer het eerst aan een priester gegeven. Zo wordt eerst een priester in de synagoge voor Tora opgeroepen en bij het maken van *kiddoesj* of bij het dankgebed na de maaltijd wordt die eer aan een priester gegeven, enz.]

Want Ik ben heilig, Hasjem, die jullie heilig maakt – De betekenis van het meervoud ‘jullie’ is, dat het gericht is tot de priesters, net zoals Hij begon met: „Zeg tegen de priesters.” Of het kan zijn dat de woorden „Ik Hasjem, die jullie heilig maakt” betekenen: „Die jullie allemaal heiligt – priesters, zowel als de rest van het volk.” De betekenis daarvan is: „Daar de priesters het ‘brood’ van jullie G-d offeren, zal hij heilig voor jullie zijn, want door hem heilig Ik jullie allen en zorg Ik ervoor dat Mijn *Sjechina* in jullie Heiligdom woont.” (*Ramban*).

9. Wanneer [een dochter van een priester] zich ontwijdt door ontucht – Wanneer zij ontreinigt wordt door het hebben van ongeoorloofde relaties, terwijl zij door huwelijk verbonden was – hetzij door *eroesien* [verloving], hetzij door *nesoeien* [volledig huwelijk] – en zij pleegde overspel. Onze Geleerden zijn het hierover niet eens. [In *Sanhedrin* 51b meent Rabbi Jisjmael dat de in het vers genoemde straf van de brandstapel alleen geldt voor een dochter van een priester die overspel pleegt terwijl ze verloofd is, terwijl Rabbi Akiva meent dat het ook geldt als ze volledig getrouwd is.] Maar iedereen is het erover eens dat het niet geldt voor een ongetrouwd meisje (*Rasji*).

Dan ontwijdt zij haar vader – Zij heeft zijn eer ontwijdt en bezoedeld, want men zal nu van hem zeggen: vervloekt is hij die haar heeft opgevoed (*Rasji*).

קבלת שבת – קבלת פני שכינה

De ontvangst van de Sjabbat is een begroeting van de SjechinaDoor Rav Sjimsjon Dovid Pincus
(deel 2)***Concentreren op het groeten van Hasjem***

Waarom hebben we deze speciale halacha van *Kabbalat Sjabbat*, het groeten van Sjabbat?

Er bestaan twee soorten mitswot. De meeste mitswot, zoals het eten van matsa of het leggen van tefillien, vallen in de eerste categorie. Wanneer we deze mitswot vervullen, is het voornaamste doel dat we Hasjems gebod uitvoeren.

Maar er is een ander soort mitswa. Bijvoorbeeld: „Drie keer per jaar zullen al jullie mannen voor Hasjem, jullie G-d, verschijnen, op de plaats die Hij uitkiest” (*Devariem* 16:16). Dit is de mitswa om op de *sjalosj Regalim* – de drie pelgrimfeesten – naar het Beit HaMikdasj te komen, om Hasjems aanwezigheid „te zien” en om door Hem „gezien” te worden. Het uitvoeren van de mitswa is hier meer dan alleen maar doen wat Hasjem geboden heeft. Het is daadwerkelijk Hasjems aanwezigheid groeten en accepteren. Het is een persoonlijke relatie met Hasjem.

Zo is het ook met *Sjabbat Kodesj*. Het is de voornaamste mitswa waarmee we een persoonlijke relatie ontwikkelen met Hasjem.

Wanneer we Sjabbat begroeten, groeten we eigenlijk de *Sjechina*. Sommige commentatoren leggen uit dat wanneer we de woorden *boïe kalla* in de *pioet* van *Lecha Dodi* zeggen, het woord *kalla* op Sjabbat zelf slaat. Anderen zeggen dat *kalla* betrekking heeft op de *Sjechina*. Maar in werkelijkheid is dat hetzelfde. Het groeten van Sjabbat is de *Sjechina* groeten.

Laten we ons eens een heel erg drukke zakenman voorstellen, die geen tijd heeft om matsot te kopen voor Pesach. Dan komt de Sederavond en iedereen heeft matsot, behalve hij. Hij gaat naar zijn buurman, klopt op de deur en vraagt om een paar matsot. „Ik heb ze vergeten te kopen,” verklaart hij. „Ik had het zo druk.” Wat een beschamend moment!

Het kan voor hem beschamend zijn, maar in ieder geval heeft hij niemands gevoelens geschaad door zijn nalatigheid. De matsot waren niet „beledigd” omdat hij ze niet gekocht had.

Laten we ons nu eens voorstellen dat de ouders van deze drukke zakenman hem vertellen dat zij de komende Sjabbat van plan zijn te komen. „We komen a.s. donderdag met de trein van zes uur aan.” En inderdaad, na een lange reis komen ze vermoeid aan. Ze stappen uit de trein, om te ontdekken dat er niemand is die hen op het station opwacht. Zij bellen hun zoon op en die zegt met een zucht: „Och, ik was het vergeten!”

Dus ze nemen een taxi en komen bij het huis van hun zoon. Ze laden hun koffers uit de taxi en roepen: „Hallo, is er iemand thuis?” En ergens uit het binnenste van het huis klinkt het: „Iedereen is net druk bezig, maar kom binnen en ga zitten; maak het jullie zelf gemakkelijk. We zijn verlangend jullie vrijdagavond te zien aan de Sjabbattafel.”

Dit zouden we onze geliefde ouders niet aandoen. Wanneer onze vader en moeder ons komen bezoeken, laten we alles liggen en verwelkomen hen. Het eerste wat we doen is hen begroeten, we geven hun een kus en brengen hen in het huis. Alles minder dan dat zou hen kwetsen.

Wanneer iemands ouders komen en ontdekken dat niemand hen opwacht, zullen zij beledigd zijn. Ze zullen zich onheus bejegend voelen en zullen misschien zelfs overwegen de Sjabbat elders door te brengen. We kunnen ons voorstellen dat ze zullen zeggen: „Waarom zouden we de Sjabbat hier doorbrengen? Het lijkt erop dat we hier niet welkom zijn. Zouden ze denken dat ze het enige adres hier in de stad zijn? We hebben genoeg vrienden die blij zullen zijn als ze ons zien.”

Sjabbat Kodesj komt naar ons huis – maar we hebben het te druk. Hasjem Zelf klopt op onze deur – maar we maken hem niet open. „Wacht nog even een paar minuten,” zeggen we. We zijn nog niet klaar als Sjabbat komt en we verwachten haar nog niet. Wanneer we nalaten de kostbare Sjabbat te verwelkomen en niet tonen dat we haar appreciëren, dan kan zij besluiten om ergens anders heen te gaan, zo te zeggen, ons huis zonder de bijzondere *kedoesja* en *beracha* van Sjabbat achterlatend.

Sommige mensen zeggen *Sjier Hasjiriem* – het Hooglied – wanneer Sjabbat begint. Wat is het idee achter deze gewoonte? Het hoofdthema van *Sjier Hasjiriem* is: „Moge Hij mij kussen met de kussen van Zijn mond.” Zoals we hierboven al opgemerkt hebben, geven we onze vader en moeder, wanneer die komen, een kus. Wanneer Sjabbat in ons huis komt, komt Hasjem met

haar mee en dan willen we tonen hoe blij wij zijn met Zijn komst.

De *kedoesja* van Sjabbat transformeert ons en ons huis volledig. We worden als Kohaniem in het Beit HaMikdasj. (Dit idee zal *b.e.H.* en *b.n.* later worden verklaart.)

Het moment waarop deze enorme transformatie ontstaat, is het moment waarop wij Sjabbat verwelkomen en haar binnen nodigen.

Het begroeten van Sjabbat is een glorieus moment, een moment van „Moge Hij mij kussen met Zijn mond,” waarbij iedere Jood een kus van Hasjem krijgt. Maar net op dat speciale moment rennen de kinderen doelloos rond. Laat hen naast vader in Sjoel zitten, of naast hun moeder thuis, luisterend naar de verhalen over Sjabbat in de huizen van tsaddikiem. Dit zijn speciale momenten!

(wordt vervolgd)

MISJNA VAN DE WEEK

PEA – HOOFDFSTUK 3

Misjna 3:3

Als iemand de uien verdeelt¹, de verse [plukt hij] voor de markt en de droge bewaart hij, dan geeft hij een *pea* voor deze² apart³ en voor die⁴ apart. En zo ook voor bonen en ook voor een wijngaard⁵. Wie [zijn veld] uitdunt⁶, geeft [alleen] van wat hij laat staan. Wie van één plaats plukt⁷, geeft van wat achterblijft voor het geheel.

Aantekeningen bij Misjna 3:3

1. **Als iemand de uien verdeelt** – Dit is de vertaling volgens *RAV*: de oogst wordt verdeeld [*machliek*], een deel voor onmiddellijk verkoop, een deel om op te slaan.

2. De verse uien.

3. **Dan geeft hij een *pea* voor deze apart** – Want het is te vergelijken met twee soorten graan (*RAV*). [D.w.z. men geeft een *pea* voor de vochtige uien en een *pea* voor de droge uien.]

4. De uien die hij bewaart.

5. **En zo ook voor de wijngaard** – Voor de wijngaard geldt dezelfde wet als voor de uien (*RAV*). D.w.z. wanneer iemand druiven plukt om ze direct te verkopen, en hij laat de rest van de druiven om er wijn of rozijnen van te maken, dan geeft hij voor elk deel apart een *pea*.

6. **Wie [zijn veld] uitdunt** – Als de uien dicht op elkaar zijn gezaaid, neemt men uien tussen de andere uit, zodat wat achterblijft meer ruimte heeft om te groeien en om groter te worden. Dit noemt men uitdunnen. En over die welke er zijn uitgetrokken, hoeft men geen *pea* te geven, maar alleen over wat achterblijft, want wat er uitgetrokken is, wordt niet als oogst beschouwd (*RAV*) [want zij werden er alleen uitgehaald om de rest lucht te geven].

7. **Wie van één plaats plukt** – [Lett.: „Van één hand”]. D.w.z. voor één doel, hetzij om alles op te slaan of alles voor de verkoop. En *Rambam* vertaalt het met: van één plaats, d.w.z. als men datgene wat men voor de verkoop plukt, niet van verspreide plaatsen op het veld plukt, maar van één plaats (*RAV*).

UIT DE TALMOED

TRAKTAAT NAZIER

Daf (blad) 51a

De troostende tand

Wanneer iemand in contact komt met een dode, wordt hij ritueel onrein, zelfs als hij alleen maar in contact komt met een deel van het lichaam. De uitzondering op deze regel vormen een tand, haar, vinger- en teennagels, die los van het lichaam zijn.

Deze regel betreffende tanden helpt te verklaren wat Rabbi Jochanan deed, wanneer hij rouwenden wilde troosten. Ten einde zijn medeleven te betuigen met hun verdriet, haalde hij een klein voorwerp uit zijn zak, waarvan hij zei dat het de rest was van zijn tiende zoon, die hij had begraven.

Rasji (*Berachot* 5b) veronderstelt dat dit een botje was, maar zo klein dat het geen rituele onreinheid meer kon veroorzaken. De *Sefer Aroech* echter definiëert het voorwerp als een tand, die, wanneer hij eenmaal los is van het lichaam, geen onreinheid meer kan veroorzaken.